

Asendusemaduse arutelud Eesti Bioeetika Nõukogus

Prof. Hele Everaus
Tartu Ülikool
SA Tartu Ülikooli Kliinikum
Eesti Bioeetika Nõukogu

Asendusemaduse kaks võimalust

- Loomulik asendusemadusviljatu naise mees viljastab teise naise ja sündiv laps adopteeritakse viljatu paari poolt
- Kunstliku viljastamisega asendusemadusviljatu paari munaraku ja sperma ühendamise teel saadud embrüo siirdatakse asendusemasse eesmärgiga saada laps, kelle bioloogilised vanemad hiljem adopteerivad

Näidustused asendusemaduseks

Absoluutne näidustus

- Naisel puudub emakas, munasarjad funktsioneerivad
- Emakas on alaarenenud või raskelt kahjustatud

Suhteline näidustus

- Raseduse kandmine on eluohtlik terviseprobleemide tõttu (suhkrutõbi, neeruhaigus, südamepuudulikkus)
- Korduvad iseeneslikud raseduse katkemised

Näidustused asendusemaduseks

Sotsiaalne näidustus

- Naine ei soovi rasedust kanda, kuna see on koormav ja ebamugav, või takistab karjääri

Euroopa Nõukogu raport

Strasbourgis 16.12.2005

- Erinevad suhtumised surrogaatemadusse toetuvad sageli stereotüüpidele ja jäikadele seisukohtadele
- Surrogaatemadus on sotsiaalne reaalsus, mis vajab poliitilist tähelepanu
- Teemaatika tuleb tuua avalikkuse ette ja vajab asjasse puutuvate huvipooltega arutelu
- Teema vajab üleeuroopalist arutelu ja ühiste väärtuste loomist, võttes arvesse rahvuslikud arusaamad ja traditsioonid

EBN tööriühm valmistas ette arvamuse, mida nõukogu arutas

- Praegune asendusemaduse keeld ei ole põhjendatud
- Asendusemadus võiks olla lubatud vaid meditsiinilistel näidustustel
- Meditsiinitöötajatel oluline vastutus-
meediku-patsiendi suhted nii erialases kui
ka eetilises plaanis
- Asendusemaduse tervishoiu-korralduslikud
aspektid

27.05.2009 EBN konverents

„Asendusemadus- probleemist
lahendusvõimalusteni“

Prof Jaan Ginter

Kes peavad jõudma kokkuleppele?

- viljatu paar
- asendusema
- asendusema abikaasa/ kaaslane
- viljatuse arst
- asendusema günekoloog
- nõustaja
- sünnitusmaja
- riigiasutused

Kokkulepet vajavad aspektid

Enne viljastamist

- tervise testimine
- psühhiaatriline/psühholoogiline testimine

Viljastamise osas

- kokkulepe viljastamiskliiniku juhendite täitmise osas
- viljastamise protseduurid
- asendusema ajakulu
- enne viljastamist kokkuleppe lõpetamine
- suguelust hoidumine

Kokkulepet vajavad aspektid

Raseduse ajal

- kokkulepe raseduse lõpuni kandmise osas
- käitumine tervislikes hädaolukordades
- raseduse ajal loote hoidmine
- suguelust hoidumine

Sünnituse osas

- kus sünnitus toimub
- lapse füüsiline üleandmine
- lapsele nime andmine
- kuidas käituda viljatu paari surma korral

Kokkulepet vajavad aspektid

Kulude osas

- meditsiiniuasutuse kulud
- õiguslike küsimuste lahendamise kulud
- kaotatud töötasu
- elamiskulud
- kompensatsioon